

RODOLJUB.

Glasilo „Slovenskega društva“ v Ljubljani.

Izhaja 1. in 3. soboto vsakega meseca (ali če je na ta dan praznik, dan poprej) ter stane 70 kr. na leto. — Članom „Slovenskega društva“ pošilja se list brezplačno. — Za oznanila plačuje se od dvostopne petit-vrste 8 kr., če se enkrat tiska; 12 kr. če se dvakrat, in 15 kr. če se trikrat tiska. — Večkratno tiskanje po dogovoru. — Naročnina in inserati blagovolijo naj se pošiljati „Narodni Tiskarni“ v Ljubljani, vsi spisi in dopisi pa uredništvu „Rodoljuba“. — Pisma izvolijo naj se frankirati. — Rokopisi se ne vračajo.

6. štev.

V Ljubljani, dne 21. marca 1896.

VI. leto.

Volitev v deželni šolski svet.

Velik hrup so zagnali proti narodni stranki naši katoliški listi, ker je deželni odbor volil poleg g. Murnika tudi Nemca Schafferja v deželni šolski svet. Kdor razmer ne pozna, bode pač mislil, da sta gosp. dr. Tavčar in Murnik storila strašen greh, ko sta dala svoje glasove dr. Schafferju, ne pa gospodu Deteli, katerega bi bila klerikalna stranka rada imela.

Narodna deželna odbornika sta torej imela izbirati mej klerikalnim nemškutarjem gosp. Detelo in liberalnim Nemcem g. dr. Schafferjem. Gospod Detela poslednja leta pri vsaki priliki kaže, da v narodnem oziru ni za las boljši, kakor dr. Schaffer, najbrž še slabiji. To, če je kdo voljen na priporočilo naše katoliške stranke, še ne daje najmanjšega jamstva za njegovo narodno prepričanje. Če kje na Kranjskem „Schulverein“ osnuje kako šolo, gotovo deželni glavar častita k njenemu otvorjenju, dočim se otvorjenja slovenskih šol nikdar ne spominja.

V deželnem šolskem svetu bi gospod Detela gotovo capljaj za proštom Klofutarjem, ki ondu prav dobro opravlja posel prokletih grabelj. Vsaj je vendar znano, da se je baš gospod prošt še najbolj protivil, da bi se upeljal slovenski učni jezik na gorenji gimnaziji, in celo trdil, da se nemščina premalo goji na nižji gimnaziji. Ljudje, ki niso imeli grajalne besede za tako našemu narodu škodljivo počenjanje gosp. prošta, nimajo pravice komu predbacivati pomanjkanja narodnega prepričanja. Pa vsaj tudi jim ne gre za to, da bi v deželnem šolskem svetu se branile narodne pravice, temveč le narodne učitelje, kateri niso v klerikalnem taboru, bi radi preganjali. V tem oziru bi gospod Detela gotovo zvesto pomagal gospodu proštu, kar pa dr. Schaffer ne bo storil. To je povod njih velike jeze.

Vprašanje je, če je kakšna škoda, da dr. Schaffer pride v deželni šolski svet. Reči moramo, da prav nobena. V deželnem šolskem svetu je deset članov: deželni predsednik, vladni šolski referent, deželni šolski nadzornik in dva zastopnika učiteljstva, potem pa dva zastopnika duhovščine, dva zastopnika deželnega odbora in pa zastopnik ljubljanskega mesta. Prvih pet je vladnih, ker so

od nje imenovani, in vlada že gleda, da take izbere, da jej ne bodo delali ovir. Zastopnika cerkve pa tudi vedno za vlado capljata in zatorej ima vlada vedno večino. Zastopnika deželnega odbora in pa zastopnik ljubljanskega mesta ne morejo ničesa storiti v narodnem oziru, naj se še tako trudijo. Dejanski torej dr. Schaffer ne more dosti uplivati. Drugače bi seveda bilo, ko bi zastopnika cerkve bila odločno narodna moža. Če je naši katoliški stranki zares na tem, da bi slovenščina dobila kaj veljave v deželnem šolskem svetu, stori naj le najpoprej svoje korake pri škofu, da spravi nemškutarja Klofutarja iz deželnega šolskega sveta. Pomete naj najprej pred svojim pragom, potem naj pojde pred sosedovega.

Sicer pa ne smemo prezreti, da naša nemška stranka, kolikor je deluje v parlamentarnem življenju, ni več to, kot je bila pod vodstvom pokojnega Dežmana. Dr. Schaffer se je sam izjavil v jednom zadnjih zasedanj deželnega zbora, da bi njegova stranka ne imela ravno toliko proti temu, če se uvede na ljubljanski realki slovenščina kot obvezni predmet. Tudi v zadnjem zasedanju ni ugovarjal, ko je Hribar predlagal, naj se izdajo nekatere slovenske učne knjige s podporo dežele. Kako se je pa upiral pokojni Dežman takim predlogom in nemška stranka bi tedaj za las ne bila odjenjala od svojega stališča. Pa še neki drugi dogodek je omeniti. Znano je, da so nemški nacionalski bili zopet predlagali, naj se potrebščina za celjsko dvojezično gimnazijo izbriše iz budgeta. Zjedinjena levica je sklenila glasovati iz ozira na svoje volilce za ta predlog. Proti celjski gimnaziji so glasovali celo dunajski protisemitje, ki so v milosti pri naši katoliški stranki in jim „Slovenec“ še nikdar ni očital, da nam delajo kako krivico. Glasoval je celo katoliški duhovnik dr. Scheicher, a vzdržala sta se pa glasovanja oba zastopnika kranjskega veleposestva baron Schwegel in grof Auersperg. Za postavko glasovati ju je oviral klubov sklep, a sta z odsotnostjo pokazala, da priznavata, da je dvojezična gimnazija v Celju opravičena. Pokojni Dežman bi gotovo ne bil opustil take prilike, da bi pokazal svojo nestrpnost proti Slovencem. To je vsekako jako važno znamenje.

Sicer pa baš katoliška stranka ima najmanj pravice očitati komu bratenje z nemškimi liberalci, ko se je vendar na Dunaju bila z njimi zavezala v zadevi, ki je vsem avstrijskim Slovanom v škodo. Narodna stranka, če se tudi po razmerah mora semtertja ozirati na Nemce, še ni nikdar zatajila svojega programa, katoliška stranka je pa po svojih voditeljih bila odložila verska in narodna vprašanja nemškimi liberalcem na ljubo, zatajila je bila torej vero in narodnost. Kako da so katoliška glasila, ki sedaj tako pridno zabavljajo, tedaj molčala?

Pri volitvi gospoda dr. Schafferja v deželni šolski svet je bil še merodajen ozir na izvenkranjske Slovence. Sedaj, ko je v kranjskem deželnem zboru zastopnik nem-

ške stranke, lahko koroški in štajerski Slovenci od vlade in nemške večine tem odločneje zahtevajo, da pride ondu kak Slovenec v deželni šolski svet. Ob svojem času se je minister Gautsch, ko so Slovenci to zahtevali, še nekaj izgovarjal, da tudi na Kranjskem niso Nemci v deželnem šolskem svetu zastopani. Vladnih zastopnikov minister namreč ni pustil veljati za nemške zastopnike. Sedaj pa vlada ne more imeti nobenega izgovora in štajerski in koroški Slovenci lahko zahtevajo, da se ustrezne njih opravičeni želji. Tu smo stvar pojasnili in čitatelji naj sodijo, če sta narodna zastopnika v deželnem odboru prav postopala in če je katoliška stranka zares opravičena zaradi tega kaj narodni stranki očitati.

Deželni zbor kranjski.

V seji dne 6. februarja utemeljeval je poslanec Lenarčič svoj samostalni predlog glede pospeševanja industrije. Rekel je, da so velike deželne potrebnosti v razne namene, le za industrijo in trgovino se skoro nič ne stori, ker se jima ne posvetuje tista pozornost, katero zaslužita. Prav je in dobro, da se mnogo stori za kmetijstvo, a skrbi naj se tudi za industrijo in trgovino, ker koristita vsem drugim slojem prebivalstva. Pri nas se je industrija, kolikor je je, razvila sama. Zanima se zanjo le davčna oblast. Stavljeni predlog so podpisale vse stranke, torej je upati, da obvelja. Industrija se navadno razvija iz malih začetkov, v to pa treba kredita, reklame itd., treba pa tudi podjetnika, poduka in navodila, kje dobiti najboljše stroje, kje se njegovi izdelki najlaglje prodajo itd. Obrnilo bi se mnogo kapitala v industrijske namene, ko bi bil kdo v deželi, ki bi v tem oziru dajal dobre svete. Denarne sile bi se združile s strokovnjaškimi in ustanovila razna podjetja. Dežela ima mnogo neizkoriščenih tvarin in mnogo vodnih sil. Denarne in strokovnjaške sile se še dobé, ali še nečesa manjka, to so dobre informacije, kje in kako kaj storiti. V novejšem času se prirejajo pogostoma razstave, ne da bi imele kaj posebnega uspeha; koristiti morejo le majhne strokovne razstave. Delokrog predlaganega urada je torej jako velik. Stvar bi se morala izročiti zaupni, sposobni, tehnično in splošno izobraženi ter v trgovinskih rečeh izvedeni moči. Sinekura ta služba ne sme postati. Predlog bi se dal oživotvoriti, ako se ozira na znesek 9000 gld., kateri znesek je namenjen za pospeševanje industrije. Industrijalna podjetja sicer tudi po tej ustanovitvi ne bodo rasla kakor gobe, a koristilo bo mnogo, pospešila pa se bo rešitev socialnega vprašanja, saj je očitno, da se zdaj povdarja le korist delavcev, koristi delodajalcev pa se prezirajo. Ako se sprejme moj predlog, imel bom zadoščenje, da sem nekoliko pripomogel k rešitvi socialnega vprašanja. Predlog naj se odkaže finančnemu odseku, da postavi še v letošnji proračun primerno svoto. Sprejeto.

Baron Schwegel je potem poročal o gradnji nove bolnice. Dokazal je, da se je v resnici proračun prekoračil le za 23.000 gld., a to pa prihaja od tod, ker so

višji činitelji silili, da se zgradi večja bolnica. Vsako očitanje v tem oziru je popolnoma neosnovano. Zbor je potem soglasno odobril prekoračenje. Zato so glasovali tudi klerikalci in s tem sami priznali, da je bilo njih očitanje, da se denar trati pri grajenju bolnice, povse neosnovano. Volilci pa sedaj lahko spoznajo, da so jih le slepili pri volitvah zabavljajoč proti predragi deželni bolnici. Potem se je rešilo več prošenj.

Poslanec grof Barbo je pa poročal o predlogu dra. Tavčarja glede odpovedi carinske pogodbe z Ogersko. Pri tej priliki je izvrstno govoril nemški poslanec baron Schwegel, kateri je izveden v tacih stvareh. Končno se je soglasno vzprejela resolucija, ki pozivlja vlado, da varuje avstrijske koristi pri obnovljenju pogodbe z Ogersko.

V seji dne 8. februarja odstopila sta se g. Hribarja in g. Žitnika predloga o zavarovalnih stvareh deželnemu odboru, da ju prouči in poroča v prihodnjem zasedanju.

Daljna razprava je bila o predlogu posl. Kluna glede pridruženja Žumberka h Kranjski. Poslanec dr. Tavčar je pojasnil, da je v odseku glasoval za resolucijo, ki zahteva, da se Žumberk pridruži Kranjski in bode glasoval tudi v zbornici, vžlic temu pa se mu zdi potrebno povedati, zakaj bo zanjo glasoval. L. 1881. je slovenska stranka glasovala zoper združenje, nemška pa za združenje. Dežman je takrat povdarjal posebno važnost erarijalnih gozdov in njih pridobitev in brez ovinikov povedal, da je to uzrok, da se zahteva združenje. Nemška stranka ja vprašanje sodila vedno s tega stališča in zato ostala konsekventna. Za slovensko manjšino je l. 1881. poročal Navratil in v manjšini so bili tudi gg. Murnik, Klun in Detela. Ti so takrat rekli, da ni zahtevati združenja. Pojasniti je torej, zakaj smo prišli do tega, da glasujemo za združenje. Vprašanje ni za deželo kranjsko Bog vé kako važno. Žumberk je bil nekdanj kranjska posest, pravijo jedni, drugi dokazujejo, da je bil vedno hrvatska posest. Taki historični dokazi nimajo velikega pomena. Če bi historično pravo vedno in povsod veljalo, bi bila Kranjska nemška posest. S historičnega stališča spada h Kranjski še marsikatero drugo

mesto. Leta 1881. sta Klun in Detela priznala opravičenost Navratilovega stališča. Ali bi bilo združenje koristno? Narod, ki stanuje v Žumberku, je hrvatske narodnosti. Če bi ta narod zahteval priklopljenja, bi bilo drugače, a narod tega ne zahteva. Narod noče priti pod Kranjsko, ker ga vse veže na Hrvatsko. Vsega davka se plačuje v Žumberku okoli 5000 gld. Že ceste, katere bi bilo graditi, bi veljale mnogo, kaj le vodovodi in vodnjaki, a skrbeti bi bilo tudi za hrvatske šole. Že zdaj imamo dovolj prepirov, kaj še, ko bi živele tri narodnosti v deželi. Gosp. Klun je govoril, da se je za Žumberk boriti z madjaronsko vlado, a to ni res, opraviti imamo z avtonomnim hrvatskim kraljestvom, ki želi imeti ta okraj. Ali kaže stopiti v nasprotje z vsem hrvatskim narodom radi beraškega Žumberka? Proti volji prebivalstva se ne sme ta okraj priklopiti naši kronovini, Za kranjsko nima Žumberk nikakega pomena, pač pa interesirajo našo državo žumberški gozdi. Ravno zategadelj, da se pokaže, da hočemo imeti tisto pravico za obe polovici naše države, zato bomo glasovali za resolucijo. Če hoče madjarska vlada, da ostane Žumberk pri Hrvatski, naj plača za gozde primerno odškodnino. Da se vladi omogoči pri pogajanjih z Ogersko to doseči, glasovala bo narodna stranka za resolucijo, dasi sicer stoji na tistem stališču, na katerem je stala slovenska stranka l. 1881. (Dobro-klici.)

Ko so govorili še nekateri drugi govorniki, se je predlagana resolucija soglasno vzprejela.

Posl. dr. Tavčar poroča o samostalnem predlogu posl. Hribarja glede davčnih in pristojbinskih olajšav za nove obrtnostne podjetbe v mestu Ljubljani in bližnji okolici. Govornik se sklicuje na olajšave, katere so se dovolile za Trst in ki so jako ugodne, ker vsled njih mora vsako podjetje presperirati. Bilo bi jako dobro, ko bi se dale take olajšave tudi Ljubljani, zlasti ker je železi, da se razvije industrija pri nas, ki smo neposredno ozadje Trstu. Za Ljubljano so take olajšave posebno z ozirom na potres zelo potrebne. Upravni odsek predlaga, naj se Hribarjev predlog sprejme. Sprejeto.

Vzprejela se je prememba zakona o požarni policiji in gasilnih stražah na Kranjskem v tem smislu, da ima občina, v kateri je gorelo, povrniti stroške sosedni občini, ki je prihitela s požarno brambo na pomoč. Dr. Tavčar in dr. Schaffer sta imela proti taki določbi neke pomisleke.

Klerikalni poslanci so stavili predlog glede vpljave poldnevnega pouka na ljudskih šolah, ki pa pride šele po Veliki noči na vrsto.

Sklenilo se je, da se žebljarski zadrugi v Kropi sicer ne dovoli prošeno posojilo 10.000 gld, a dežela vzame 40 zadružnih deležev po 100 gld. s pogojem, da dobi dovoljenje, pregledovati zadružne knjige. Rešilo se je nekaj drugih prošenj.

Poslanec Luckmann poroča o predlogu poslanca Lenarčiča glede pospeševanja industrije. Prizadevanja, pospeševati industrijo, so vesela znamenja, zlasti ker ob poljedelstvu vse prebivalstvo kranjske dežele ne more

živeti. Mlinarstvo je propadlo, trgovina tudi, seveda da se tu in tam vidi napredek. Finančni odsek pritrdja načelom Lenarčičevega predloga, misli pa, da bi tak urad uspeval le, če bi bil v tesni zvezi s trgovinsko zbornico. Osebo, ki bi mogla zadostiti zahtevam Lenarčičevega predloga, bo težko dobiti. Zlasti mnogo bi mogel koristiti trgovinski muzej. Finančni odsek predlaga resolucijo v smislu Lenarčičevega predloga.

Poslanec baron Schwegel pravi kot načelnik trgovinskega muzeja, da bo ta zavod kar bo mogel storil za pospeševanje kranjske industrije.

Poslanec Perdan izjavi kot predsednik trgovinske zbornice, da bo ta z veseljem storila, kar bo deželni odbor od nje zahteval. — Odsekov predlog se odobri.

Poslanec Lenarčič poroča o prošnji kmetijske družbe kranjske glede lažje dobave soli za živino. Poročevalec pojasnjuje važnost znižanja cene živinske soli in nasvetuje resolucijo, s katero se zahteva, naj deželni odbor pojasni ministerstvu težave pri dobavi soli in eventualno prosi za znižanje cene živinske soli.

Vzprejela se je resolucija, naj se deželni odbor obrne do železničnega ministerstva za premestitev obratnega ravnateljstva v Ljubljano.

Dr. Tavčar je opozoril, da se za belokranjsko železnico ni dosti storilo.

Deželni odbornik Murnik je pojasnil, da se je posebno zaradi potresa stvar zavlekla.

Poslanec Lenarčič predlaga resolucijo za železniško zvezo Divača-Trst in Kranj-Celovec.

Posl. Globočnik povdarja da je umestno, da deželni zastop novoustanovljenemu železničnemu ministerstvu naznani svoje želje glede dopolnjenja državnih železnic na jugu. Pri tem ozirati se je pred vsem na Trst, kot najvažnejše naše trgovsko pristanišče, katero posreduje izvoz domačih pridelkov in uvoz inozemskega blaga po morski poti. Zato je treba dobre železnične zveze mej središčem ter severom naše države in Trstom. Sedanja zveza po južni železnici ni ugodna, je predolga in vsled čudne tarifne politike predraga. Vsled tega se šestokrat čuje glas: Trst propada. Toda če Trst propada, propada tudi ž njim trgovina z inozemstvom, naša obrt in industrija, ker jej manjka ugodne poti v inozemstvo. Zato skrbeti je za krajšo, cenejšo, vrhu tega pa neodvisno zvezo s Trstom. Mej projektovanimi progami je predelska iz strateških ozirov neugodna in sovražniku preveč izpostavljena. Proga Trst-Gorica-Bohinj-Celovec, ki ima jednako dolžino, kakor proga Trst-Divača-Loka-Kranj-Celovec, pa bi bila predraga (52 milijonov goldinarjev) in bi ne bila samostojna, ampak v črti Trst-Gorica odvisna od južne železnice. Najbolje bi državi in deželi ugajala proga Divača-Celovec, ker je kratka, ne predraga (stala bi 36 milijonov goldinarjev), neodvisna od južne železnice in ker bi z novo progovo vezala isterske železnice, zlasti jedino naše vojno pristanišče Pulj, kar bi bilo za slučaj vojne z Italijo prevelike važnosti, zlasti ker je na južni železnici vedno nevarnost v poštev jemati, da bi znal vsled zametov ali kake nezgode pri mostovih na južni železnici Pulj začasno ostati

brez zveze z državo. Dosedaj se v vojaškem oziru ni dosti storilo na našem jugu, ker je bila v veljavi trozveza, katera pa kmalu premine. V prihodnje bode treba strategične ozire bolje upoštevati in tudi v tem oziru je proga Divača-Loka-Celovec ugodna, nova proga za strategični nastop naše vojske proti Italiji, vrhu tega je pa ta proga sovražnikovim napadom bolje odtegnjena, nego bohinjska, katero sovražnik lahko napade iz Vidma preko Kobarida pri Tolminu. Govornik se z ozirom na državne in deželne koristi izreče za progno Divača-Loka Kranj-Celovec in priporoča resolucijo.

Poslanec Schwegel je nasvetoval, da naj se resolucija sklene v tej obliki, da ima železnica sploh držati preko naše dežele.

Posl. Globočnik opozarja, da se je deželni zbor že večkrat, zlasti v letih 1886, 1890 in 1894 določno izrekel, za katero progno se poteza, in vsi dotični predlogi soglašajo z danes stavljeno resolucijo upravnega odseka. Povoda, premeniti ta sklep, ni nobenega. Divaška progna bi vezala bolj važne kraje Tržič, Kranj, Loko, Vipavo, Razdrto, Senožeče, kakor bohinjska progna. Mi stvari ne bomo odločili, pač pa lahko svoje prepričanje in želje izražamo in prosimo, katera progna naj se zgradi.

Na predlog dr. Tavčarja se je stvar zopet izročila odseku. Vzprejeli sta se pa dve resoluciji, ki zahtevati, naj se takoj sestavi železniški svet in deželni odbor pooblašča, naj pospešuje grajenje lokalnih železnic.

V seji dne 10. februarja je deželni zbor rešil nov stavbeni red za ljubljansko mesto in potem na predlog poslanca Hribarja sklenil, da se v Ljubljani smejo graditi tudi štirinadstropne hiše.

Vzprejel se je zakon, s katerim se nekateri deli selske občine Moste priklopijo ljubljanskemu mestu.

Dne 11. t. m. predlagal je posl. Ivan Hribar: Visoki deželni zbor skleni: Deželnemu odboru se naroča, naj se, predno se spusti v stvarno reševanje predloga poslanca Žitnika in tovarišev glede ustanovitve deželne zavarovalnice z neobligatornim zavarovanjem proti požaru, toči in živinskih boleznim, obrne: a) do c. kr. zavarovalnega urada pri ministerstvu za notranje zadeve na Dunaj s prošnjo, naj bi mu blagovolil o tem izraziti svoje mnenje; b) do c. kr. osrednjega statističnega urada na Dunaji s prošnjo, da mu dpošlje statistični materijal o točah in živinskih boleznih v vojvodini Kranjski v letih 1880—1895.

Poslanec Klun je poročal o proračunu deželnega zaklada. Potrebščina znaša 1,157.891 gld., pokritja je pa 1,091.993 gld. Končni primarjklaj znaša 65.898 gld.

Posl. Luckmann je predlagal, da se zviša deželna priklada na direktne davke.

Posl. Povše je temu ugovarjal. Posl. Hribar pa podpira Luckmannov predlog, ker je važno, da se naredi red v deželnem gospodarstvu, ker s kopičenjem dolgov se je bati velike zadrege. Potrebščine rasejo, ker se je pred 6 leti začelo žrtvovati mnogo za melioracije. Zemljiško odvezna operacija je bila skrajno nesrečna. Ko se je zvršilo konvertiranje, se je vrgla v dežel misel, naj se

vlagajo prošnje za podpore v melioracijske namene. Če bi se imelo zvršiti vse ono, za kar se prosi, bi imeli veliko pomanjkanje sredstev. Kako naj omejimo izredne troške? V prihodnje se bo za vsako leto določila gotova svota za vsako poglavje in če se vzprejme Luckmannov predlog, bo na razpolaganje 91.000 gld. na leto. V izrednem zasedanju stopim s preciznimi predlogi pred zbornico in upam, da bodo moji predlogi prepričali vse zadrege. Govori se, da smo preobremenjeni, a to ni resnično. Govornik dokazuje svojo trditev s številkami. Gledé davčne reforme je treba, da se naš deželni zbor oglasi, zato predlaga govornik resolucijo: Vlada se pozivlje, odkazati realni davek deželi v pokritje potrebščin.

Govorilo je o tem še več govornikov, potem je pa zbornica prešla v podrobno razpravo o deželnem proračunu, pri kateri je poslanec Hribar ponovil svoj predlog, da deželni zbor poizveduje, če bi ne kazalo osnovati deželne hipotečne banke, in o tem poroča.

Živahna debata se je unela pri razpravi o deželnem gledališču. Poslanec Kalan je predlagal; da se slovenskemu gledališču dovoli 4000 gld., 2000 gld. pa „Dramatičnemu društvu“ za dobavo novih iger, nemškemu gledališču pa 4000 gld.

Posl. dr. Tavčar pravi: Kalanov predlog je jako lep, a dvomim, da mu je izšel iz srca. Ko bi bil mogel, bi bil ostal na stališču svoje stranke, da od kmetskih žuljev se ne sme dati ne groš za gledališče. Za Kalanom tiči drug zajec. Žitnik je koncem svojega govora govoril o poroki mej narodno stranko in Nemci. Mi jo bomo napravili brez Žitnika, če jo bomo sklenili. Po krivdi klerikalcev je narodna stranka prišla v položaj, da mora iskati zaveznikov. Ko je šla narodna stranka v boj, je imela dva sovražnika. Klerikalci ste nas pri volitvah napadali, kakor nas nemška stranka nikdar ni. Tudi mene ste osebno grdo napadali. Nad vami stoji drugi in če kdo, ste vi, ki morate plesati, kakor se vam ukaže, tudi če bi ne hoteli. Vidili smo, da je vaša stranka nevarna za naš narod. Vse hočete zatreti, kar ima obliko svobode, a brez tega naš narod nima obstanka. Ko bi imeli večino, bi slovensko gledališče koj pokopali. Vaša stranka je pri volitvah dobila podporo pri visoki vladi. Ko bi bil mogel dež. predsednik na Dunaj naznaniti: „Radikalno stranko sem uničil“, bi bil to jako lep dan zanj. Naša stranka mora torej iskati podpore. Klerikalna stranka sedi že leta v zbornici in nekoč smo se z nje voditeljem dogovarjali, naj se odmeri podpora gledališču tako, kakor je danes Kalan predlagal. Voditelj je rekel, da mora nemško gledališče dobiti prav toliko podpore, kakor slovensko. Mi se na vas ne moremo zanesiti. Pri podpori za dekliško šolo ste pozabili svojo besedo. Kalan je sam rekel, da je od njega nasvetovana podpora le začasna, da naj jo daje Ljubljana. Ko bi po vašem šlo, bi drugo leto nobeno gledališče ne dobilo podpore. Slovensko gledališče bi bilo izgubljeno, če bi je vi dobili v roke in da je ne boste dobili, vam damo poroštvo s tem, da bomo glasovali za obe podpori. (Viharno odobravanje.)

Kalanov predlog se je odklonil.

Zbor je končno tudi vzprejel povišanje naklade 2%, ker večina ni bila za to, da bi se delali novi dolgovi.

Na to je prišel na vrsto predlog poslanca Hribarja glede oprostitev po potresu poškodovanih poslopij deželnih priklad. Sklenilo se je tako oproščenje za dōbo petih let. Vzprejele so se naslednje resolucije, predlagane po poslancu Hribarju:

I. Visoki deželni zbor skleni: Da se ne omejujejo dobrote, katere so se nameravale z zakonom z dne 1. julija 1895., drž. zak. št. 94, nakloniti prebivalstvu Ljubljane in drugih vsled potresa 1895. zadetih krajev na Kranjskem in Štajerskem, pozivlja se visoka c. kr. vlada nujno in z vsem naglasom, da: 1. ne odreka v § 2. imenovanega zakona dovoljenih brezobrestnih ponapredščin v tacih slučajih, v katerih je prvotni lastnik prodal svoje poškodovano ali razdejano poslopje drugemu z namenom, da ga le-ta popravi ali na novo sezida. 2. prizna davčne olajšave v zmislu § 3. zakona z dne 23. junija 1895., drž. zak. št. 88, v polni dopustni meri tudi onim hišnim posestnikom, ki so za popravo svojih poškodovanih poslopij dobili zagotovljeno ali izplačano državno nepovratno podporo ali brezobrestno ponapredščino.

II. Visoki deželni zbor skleni: Prošnja mestne občine ljubljanske, da se hišnim posestnikom ljubljanskim za škode, katere jim je prouzročil potres leta 1895. poleg

podpor, dovoljenih jim z zakonom z dne 6. julija 1895., drž. zak. št. 94., nakloni še daljša državna podpora 1,500.000 gld. brezobrestne ponapredščine in 1,000.000 gld. 3%nega posojila, spoznava se z ozirom na način cenjevanja potresnih škod v mestu ljubljanskem in ne škode, ki so se šele kasneje konstatovati zamogle, za popolnoma opravičeno in visoka c. kr. vlada se naprosi, da jo uvaževati blagovoli.

III. Visoki deželni zbor skleni: Visoka c. kr. vlada se naprosi, naj iz javnih ozirov blagovoli ljubljanski grad in k istemu spadajoče posestvo odstopiti brezplačno v last mestni občini ljubljanski, predpostavljajoč, da jih ista sprejme.

Končno je deželni zbor vzprejel še nastopno resolucijo glede nove železniške zveze s Trstom:

„Ker bi bilo za kronovino Kranjsko in tudi za celo državo velike koristi, če bi se Trst, kot najvažnejše našo trgovsko pristanišče, zvezal po drugi samostojni in krajši železnični progi, kakor je sedanja s severnimi deželami, izreka dež. zbor, sklicujoč se na svoj sklep v seji dne 20. junuarja 1886., željo, da bi se c. kr. avstrijske državne železnice dopolnile s progo Divača-Loka in s progo Kranj-Celovec preko Karavank.

Deželnemu odboru se naroča, da ta sklep prijavi visokemu c. kr. železničnemu ministerstvu v blagovoljno uvaževanje“.

Zborovanje se je na to odložilo do po Veliki noči.

Politični pregled.

Volilna reforma. Odsek za volilno reformo je sklenil, da bodo v novi kuriji imeli volilno pravico tudi posli, ki bi jo po vladni predlogi ne imeli. Proti volilni predlogi je glasovalo pet odborovih članov. Ugovarjal je najbolj konservativni kmet Hagenhofer, kateri se nikakor ne more sprijazniti, da bi njegov hlapec imel tudi politične pravice. Število volilcev se je vsled tega sklepa pomnožilo za 210.000. Sklenilo se je pa, da se za volilno pravico zahteva, da dotičnik že pol leta pred razpisom volitev biva v dotičnem kraju.

Minister vnanjih stvari je bil obiskal v Berlinu nemškega državnega kancelarja. Posvetovala sta se baje posebno o tem, če bode kaj treba premeniti politiko, ker se na italijansko pomoč ni več zanašati, ko so že črnici v Afriki Italijane tako našeškali. Govori se, da sta se dogovorila, da se bodeta Nemčija in Avstrija skušali približati Rusiji.

Kdo bode dunajski župan? To vprašanje močno zanima mnoge politične kroge. Da bode voljen zopet dr. Lueger, je gotovo, a vlada ga ne misli predložiti v potrjenje. Mestnega zbora ne bode precej razpustila, temveč šele potem, če bode mestni zastop tudi v drugič volil dra. Luegerja. Do tega časa bode še precej dolgo, kajti vlada ne bode nič hitela. Volitev župana bode šele v maju, potem bodo pa minoli še meseci, predno se zna ni, da volitev ni potrjena in razpiše nova volitev.

Bolgarija. Srbija, Grška in Rumunija so nevoljne, da se je Bolgarija sporazumela z Rusijo. Srbija in Grška sta se nadejali, da jima Rusija pomaga pridobiti in mej sabo razdeliti Makedonijo. Sedaj je pa ta nada šla po vodi. Kadar pride do delitve Turčije, dobé Makedonijo Bolgari. Rumunci ne hrepené sami po Makedoniji, temveč jo Bolgarom ne privoščijo, kajti potem bi bili premočni in bi utegnili si prisvojiti še bolgarske kraje, ki so sedaj pod Rumunijo. Po trditvi Bolgarov biva v Rumuniji blizu milijon Bolgarov, katere pa skušajo Rumuni porumuniti.

Italija je bila v Afriki huje tepena, kakor bi si bil kdo mislil. Tri brigade so Abesinci skoro popolnoma uničili. Sevražniku so prišli v roke vsi topovi (60) in vozovi, skoro vsi konji in mule za prevažanje. Tacega poraza že ni z lepa kaka vojska doživela. Italijani so bežali v največjem neredu in častniki še huje, kakor prostaki. Sedaj se vrše pogajanja za mir, ker je novi poveljnik general Baldiserra spoznal, da se mnogo storiti ne da. Baldiserra je izveden častnik iz avstrijske šole. Bil je že štabni častnik v Avstriji pred 1866. letom in je tedaj prestopil v italijansko vojsko, ker se je popel do divizijskega generala. Poznajo ga nekaterniki na Kranjskem, ker je tudi nekaj časa služboval na Kranjskem. Če bodo pogajanja imela kaj uspeha, se ne vé, ker abesinski kralj Menelik stavi precejšnje zahteve in mej drugim hoče, da se mu plača tudi znatna odškodnina. V Italiji je pa v

tem prišlo na krmilo novo ministerstvo. Crispija je zamenil Rudini, ki pa za vojno ni posebno navdušen.

V Turčiji ni miru. V Albaniji in na Kreti so zadnji čas bili boji mej mohamedanci in kristijani, pa tudi mej prebivalstvom in vojaki. Nad tisoč ljudij so zaprli, ker jih imajo na sumu, da pripravljajo ustajo. Po Bolgariji potuje posebna komisija, ki bi imela poizvedovati potrebe prebivalstva. Komisarji pa le poslušajo turške uradnike.

Če pride jim kaj kmet potožit, pravijo, da laže in mu zaprete, da ga obesijo. Uradniki pa komisiji prirejajo pojedine, tako, da so vsako noč pijani, kajti sedaj je turški postni čas, in po dnevi se ne pije. Po dnevi komisarji največ spe. Stroške, ki jih imajo uradniki za te pojedine, bodo seveda morali kmetje dvojno plačati. Z vsemi preosnovami hočejo Turki le svet slepiti.

Dopisi.

Iz Zagorja o b S a v i, 8. marca.*) Na sv. Matije dan zapadlo je pri nas toliko snega, da je bilo vse zunanje delo, katero smo od Božiča sem lahko opravljali, za par dni ustavljeno. In ker je že tako bilo, sedel sem k peči in premišljeval, katero delo vzamem najprvo v roke, kakor hitro skopni sneg. Ko tako premišlujem, vstopi v izbo sosed Janez, kazaje s prstom proti oknu, rekoč: France, ali ga vidiš? Ljudje so rekli, da ga letošnjo zimo ne bomo nič več dobili, jaz pa le zmiraj trdim, da zima in rihta nič ne prizaneseta. Potem mi začne Janez pripovedovati, da je bil dan pred sv. Matijo v Zagorji, imel je nekaj opravka v občinski pisarni, kjer pa je kmalu odpravil. Vrnivši se domu, krenil je k Medvedu, da si privoščiči pol litrčka istrijanca, katerega je Medved sam „naprešal“. V gostilni bili so še drugi gostje, ki so imeli različne pogovore, kateri so pa manj ali več tudi mene zanimali, dokaz, da sem ga mesto pol litrčka polukal cel liter, in se tako dolgo zamudil, da sem prišel precej pozno domu, kar pa me ni popolnoma nič „grevalo“, ker slišal sem, kakor rečeno, marsikaj, česar poprej nisem vedel, in videl sem tudi imenitni „ofreht“, kojega so priredila zagorska društva svojemu predsedniku gospodu Medvedu. Vesel sem, da sem to videl in slišal lepo godbo, petje in srčna voščila, ki so se izražala gospodu Medvedu, možu mnogih zaslug, katerega zatorej po vsi pravici imenujejo svojega očeta! Radostnim srcem sem poslušal, kar mi je Janez pripovedoval o Medvedovem „ofrehtu“. Storil je mož res že veliko in vem, da, kdor je odkritosrčen in hvaležen, mu je ali osebno ali pa v duhu vošil, da ga Bog ohrani še mnogo, mnogo let!

Janez, občinske volitve so pred durmi, a „Slov. Narod“ in „Rodoljub“, lista, katera mi kmetavzarji poleg knjig družbe sv. Mohorja tudi radi beremo, nista do danes še prav nič o tem naznanila, ko iz drugih manjših vasic o tacih stvareh že pol leta poprej po časopisih bobnajo. — Kaj misliš, kaj to pomeni? — Meni se ta molk zdi nekako sumljiv, — da ne rečem čuden, ker o kaki spravi, zmagi, propadu ali družem jednacem še nisem čul. Ali morebiti ti kaj več veš o tem? — O da, in čudim se le, da ti, France, ne veš, kako se deluje, da bi gosp. župnik s pomočjo svojih nekdanjih sovraž-

nikov, a danes njegovih pajdašev, vrgel sedanji občinski odbor. — Pretečeni teden hodil je po naših hribih gosp. kaplan. Bil je menda pri vseh kmetih razven tebe, ker da pri tebi nič ne opravi, je dobro vedel. Povedal je kar naravnost, da hodi radi volitve in nam prigovarjal, voliti z gosp. fajmoštrom, ker gosp. fajmošter hočejo liberalcem vrat zaviti. Osupnjen sem bil, ko sem to slišal, in da sem zamogel o tem premišljevat, sem ga kar hitro odpravil z obljubo, da bom volil z gosp. fajmoštrom.

Kaj praviš, France, k temu? Hvala ti, Janez, za vse, kar si mi povedal. A to je že od sile! In kako je to, da se naši možje ne oglasijo? — Da bi nič o tem ne vedeli, zdi se mi skoraj neverjetno. Prav nič ne vedo, le veruj mi, France, ker oni delajo vse kolikor mogoče zvito in tiho. Bog pač vse prav stori! Glej, Janez, ko bi ne bil sneg zapadel, bi tebe ne bilo k meni in jaz bi vsega tega še danes ne vedel. Ker imam zdaj še čas, pojdem k vsem našim možem in jim vse to povem. — Prav imaš, le pojdi in opozori jih, piši pa tudi v Ljubljano „Slov. Narodu“ in „Rodoljubu“, da vsi volilci pravočasno zvedo, katere može morajo voliti, ker utegnil bi kateri naših volilcev, kateremu je kaplan Bog ve kaj vse natvezil, s fajmoštrom potegniti. „Grevalo“ bi ga pozneje, toda bilo bi prepozno.

Liberalcem vrat zaviti, je torej njihovo geslo! Da, naš kaplan ima res močne pesti, to je dokazal že šolarjem, a da bi zavijal vratove našim odbornikom, za to je pa menda vendar še preslab! Kaj pa bode počel gospod župnik z odborniki, ako se mu res posreči jim vrat zaviti? — Pa ne, da bi morebiti hotel iz njihovih kostij kuhati svojim društvenikom „ajmoht“?! — Ubogi odbor, glej, kaj te čaka! — Toda ne boj se, morebiti ne bode tako hudo. Naše veselje pa bode tem večje, ako bomo zamogli po volitvi jim naznaniti naslov, kjer zamorejo dobiti ne samo kosti, ampak tudi — meso. — Kaplan Tomaž, zastoj po hribih krevljaš in premalo kmetavzarje poznaš, ker vsi bodejo pravočasno opozorjeni o vaših nakanah in volili ne bodo ne fajmoštra in ne njegovih pajdašev, ampak soglasno sedanjega župana obče spoštovaneга moža gospoda Bukovca in odbornike Medveda, Weinbergerja, Zimmermana, Hrastelja, Juvana, Čebina, Moršerja in gospode od rudnika. Župan gosp. Bukovec in naši odborniki so vsi pošteni in ugledni možje, ter ako ne boljši, gotovo pa tako dobri katoličani, kakor so gospod župnik in njegovi pajdaši. Da bode zmaga naša, v to pomozhi Bog!

*) Ker bi gg. župnik in kaplan utegnili obdolževati g. M. —, da je on to pisal, že danes povemo, da on ni tega pisal, in ako dokažeta, da ni vse to res, smo pripravljeni, jima dopisnika naznaniti.

Iz Leškega potoka, 15. marca. [Izv. dop.] V noči 10. marca t. l. je pogorel predsednik krajnega šol. sveta Ivan Bartol, posestnik na Hribu h. št. 58. Ob polu 10. uri zvečer je g. nadučitelj zapazil iz svojega stanovanja nekoliko plamena na jugovzhodni strani imenovane hiše. Toda ne nočne straže, ne druge žive duše ni bilo videti in ne slišati, ki bi bila razglašala pretečo nevarnost. Gosp. nadučitelj je z močnim ropotom hitro zbudil spodaj stanujočega cerkvenika. Ker so vasi v bližini, privabil je žalostni glas zvona v kratkem času zadostno število rešilnih močij, katerim se je po spretnem delovanju dveh brizgalnic posrečilo ogenj panati, in nadalje popolnoma udušiti.

Zgorelo je toraj samo hišno podstrešje, pritličje pa je ostalo nepoškodovano. Ogenj je provzročil neki tram, kateri se je dimnika dotikal.

Ker je bil ta dan hud piš, bila bi velika nevarnost

za Hrib, in deloma tudi za sosedne vasi, ako bi ravno ta dan ne bilo padlo nekaj novega snega. Radi močno obljudenih vasij bi se prav lahko pripetilo, da bi še celo nekaj ljudij zgorelo; kaj šele živali!

Zato je pa želiti in toplo priporočati, da bi nočne straže svojo dolžnost vestno izpolnjevale, in iste po organih občinskega zastopa večkrat kontrolirale; zanikrnežem pa naložiti primerno kazen.

Večkrat se je tudi že razgovarjalo o ustanovitvi požarne brambe; ker pa se to do zdaj še ni zgodilo, zato je toplo priporočati, da se prepotrebna požarna bramba prav v kratkem času ustanovi. Konečno bodi še omenjeno, da se je ta čas v okolici klatilo nekaj ciganov, izmed katerih je nekaj podjetnih možakov tudi prišlo „gasit“. Ko so pa uvideli, da ni prilike za njihov posel, odlazili so s praznimi mavhami.

Slovenske in slovanske vesti.

(**Torej imamo vendar prav.**) „Primorskemu Listu“ ni še nihče očitil, da je liberalen list, vsakdo vé, da zastopa načela dr. Mahniča, zato pa je važno za nas „liberalce“, kar piše ta list o kranjskih klerikalcev počenjanju od katoliškega shoda sem. V članku, naslovljenem „Kje je zavornica“, pravi mej drugim: „... Pač pa se je od takrat (t. j. od katoliškega shoda) marsikaj zgodilo. Tako je v tem času g. Karol Klun mej drugim v državnem zboru zagovarjal judovsko železnico; se je v koaliciji zavezal z liberalci in je, da bi judovski liberalizem pomagal rešiti, mej vsemi najvažniše, versko vprašanje na stran potisnil, akoravno se je na katoliškem shodu tako strašno hudoval nad onimi slovenskimi poslanci, ki „v odločilnih trenutkih omahujejo, in jim je katoliška vera postranska reč;“ je s svojim molčanjem in glasovanjem izdajal Judom sveto stvar krščanskega ljudstva, in sedi še zdaj s predsednikom I. katoliškega shoda v razpadajoči trohli baraki Hohenwartovega kluba — zopet v veselje liberalcem in Judom. Ako tako dela predsednik slovenskega katoliškega odbora, mora človek res vprašati, ali so se slovenskega katoliškega shoda res udeležili tudi Judje in liberalci? Pohujšanje je očitno. Ali res vsi katoliški Slovenci mislijo, kakor misli in dela gospod predsednik katoliškega odbora? ... Prav imajo liberalci, ako nam očitajo, da katoliški shod je bil pesek v oči, da je šlo le za osebnosti, a ne za stvar, da nam ime katoliško služi le v slepilo ... Prav imajo!“ — To so moške in resnične besede; „Slovenec“ je stvar kar zamolčal in s tem priznal, da je vse ravnica, tudi da imamo mi liberalci prav, ko klerikalcem očitamo, da katoliški shod je bil pesek v oči, da je šlo le za osebnosti, a ne za stvar, da ime katoliško služi le v slepilo.

(„**Glasbena Matica**“) priredi v ponedeljek in v sredo dva koncerta na Dunaju. Pri tej priliki se bode pelo več naših narodnih pesmij. Pevke bodo nastopile v

slovenskih narodnih nošah. Namen koncertom je, zahvaliti se dunajskemu občinstvu za hitro pomoč po potresu. Čisti dohodek je namenjen dunajskim dobrotelnim namenom.

(**Novi botanični vrt in prenos nasadov in rastlin starega vrta.**) Ta preselitev trajala bode leto in dan, poprej pa bode svet za novi vrt do cela prekopan, s primerna zemljo zvišan, obilo pognojen in razdeljen. Vsled tega potrebovalo se bode za ureditev in otvoritev te naprave celi dve leti. Stara, težka in visoka drevesa se bodo le deloma prestavila na novo zemljišče. Novi vrt dobi svoječasnno primerno ograjo iz vlitnega železa na meter visoki kameniti podstavi.

(**Častnima občanoma**) je volila občina Železniki gospoda državnega poslanca Antona Koblarja in bivšega državnega poslanca gospoda Antona pl. Globočnika.

(**Idrijski delavci.**) Poslanec Koblar je v posebni resoluciji pojasnil v državnem zboru stanje idrijskih delavcev in priporočil, naj zbornica pozove vlado, da zboljša njih stanje. V drugi resoluciji pa zahteva, da se zboljša preskrbnina za bivše delavce pri idrijskem rudniku, za njih vdove in otroke.

(**Ljudski učitelji v Idriji**) Poslanec gosp. Anton Koblar je v posebni resoluciji zahteval, naj se učiteljem in učiteljicam na c. kr. ljudski šoli v Idriji dovoli posebna subsistenčna priklada, kakor jih imajo učitelji na državni šoli v Trstu. Službovanje na idrijski rudarski šoli je težavno, ker so razredi prenapolnjeni.

(**Pomoč Železnikarjem.**) Novovoljeni poslanec Koblar se je tudi potegnil za svoje rojake Železnikarje. V posebni resoluciji je priporočil, naj država s podpiranjem železne industrije ali z osnovo kake druge tovarne Železnikarjem preskrbi zaslužka.

(**Železnica Škofja Loka-Divača.**) V svojem prvem govoru je gospod poslanec Anton Koblar zagovarjal gradnjo železnice Celovec Škofja Loka-Divača. Njegov izvrstni

govor je napravil na zbornico najboljši utis in mu le želimo, da bi imel kaj uspeha. Vprašanje o drugi zvezi Trsta z notranjimi deželami se namreč še letos reši.

(Električna razsvetljava v Ljubljani.) V sobotni seji je sklenil mestni zbor ljubljanski, da se naprava

električne razsvetljave v Ljubljani izroči tvrdki Siemens in Halske na Dunaji. Naprava električne razsvetljave bode stala 400.000 gld. in je proračunjena na 6000 lučij po 16 normalnih sveč. Cena za svetlobo z razsvetljevanjem 16 normalnih sveč se bode računala z 2 kr. za uro.

Razne vesti.

(Izpred porotnega sodišča.) Dne 6. marca sta bila obsojena zaradi raznih tatvin Matija Uršič in Andrej Babnič. Prvemu so prisodili osem, poslednjemu pa pol-drugo leto ječe. Poslednji je bil nedavno obsojen v Halu v sedem let težje ječe in se mu torej kazen le za pol-drugo leto podaljša. Tretji zatoženec Boštjan Uršič je bil oproščen. — Dne 9. t. m. je bil obsojen Henrik Kopač iz Idrije zaradi hudodelstva nečistosti na trinajstmesečno ječo. Pri drugi obravnavi bili so oproščeni posestniki V. Šušteršič, J. Bolte, J. Pirnat in pa mizarski pomočnik J. Savinc iz Mengša. Zatoženi so bili, da so bili napali družbo fantov iz Malega Mengša in pri tem ubili Alojzija Sitarja. Ker se je pretep vršil v temi, priče niso mogle nič gotovega povedati, kdo je Sitarja udaril.

(Povodenj) je dne 5. t. m. v Lescah napravila precejšnjo škodo; raztrgala je cesto in udarila v razne hramove. Utonilo je več mladih prešičkov. V Tacenu pod Šmarno goro je Sava hipoma narasla na 1 meter 70 centimetrov nad normalom, a je kmalu zopet padla.

(V kaznilnici v Kopru) je umrl te dni po vsi Istri pa tudi drugod dobro znani Jakob Opačič iz Poreča. Pokojnik se je rodil pohabljen in vse svoje življenje se je plazil po rokah in nogah, zato se mu je dal priimek „žaba“. Najprej je bil Opačič berač, a s svojo inteligencijo in odločnostjo si je pomogel toliko, da je postal trgovec in si pridobil nad pol milijona goldinarjev imetja. Zaradi goljufije in oderuštva je prišel na stara leta v zapor.

(Kratke zabave žalostni konec.) V neko mestece na Češkem prišli so te dni potujoči komedijanti. Pri slo-

vesnem vходу v mestece je obujal star velblod največjo senzacijo. Posebno je ugajal nekemu delavcu, tako da si je želel vsaj jedenkrat zajahati to grbasto žival. Za čašico žganja mu je „direktor“ dovolil. Veselo se smeje je mož sedel na velbloda in ga začel naganjati ter s petami obdelavati. Končno se je velblod tega naveličal in treščil jahača s tako silo ob tla, da se je ubil.

(Prostovoljen štiridesetdnevni post.) Florenčan Succi je znan po vsem svetu. On je jedini človek, ki je v stanu se postiti 40 dni nepretrgoma. Svoj čas je bil bančni uradnik, a videvši, da s stradanjem lahko več zasluži, obesil je službo na klin in se posvetil stradanju. Stradal je z velikim moralnim in materijelnim uspehom v raznih mestih, sedaj je prišel na Dunaj. Tudi tu misli pod najstrožjim nadzorstvom stradati 40 dni; ves ta čas bo pil samo vodo in neki eleksir, kateri si sam izdeluje. V dokaz, da njegove moči vzlic prostovoljnemu postu ne pojemajo in menda tudi zavoljo reklame jezdaril bo vsak dan v železnem oklopu po mestu. Dunajčani so že zelo radovedni in vse kaže, da utegne Succi zaslužiti lepe krajcarje.

(Novodobni pagani.) Leta 1894. je ostalo v Berlinu sedemtisot otrok nekrščenih.

(Požar v premogokopu.) Požar v premogokopu v Kattowitzu v pruski Šleziji še vedno ni pogašen. Rešilna dela so trajala več dni — kakov je bil uspeh? Iz gorečega rova se je spravilo 110 mrličev in le jeden živ premogar, od rešiteljev pa se jih je pet ubilo, 30 pa je bilo nevarno ranjenih.

Poučne stvari.

Zelenika.

(Konec.)

Zeleniko ni dosedaj še skoraj nihče priporočal, nihče ni še svetoval, tudi njo še dalje obdržati, ter jo na ameriške podlage cepiti. Ali je to prav ali ne? Je li res zeleniko popolnoma opustiti ali kaže tudi njo še obdržati in jo na ameriške podlage cepiti? Pisatelj teh vrstic in brez dvoma tudi prevagljiva večina dolenjskih vinogradnikov, ima na to vprašanje jeden in isti odgovor, namreč: zelenike ne popolnoma opustiti, marveč kaže to domačo vrsto še dalje obdržati in jo na ameriške podlage cepiti.

Uzroke, kateri pisatelja teh vrstic — omenjeno naj bode tukaj, da je bil ravno on še pred malo leti največji nasprotnik zelenike — primorujejo za zeleniko se krepko potegovati, so sledeči:

Natanko opazovanje prave zelenike — v Vipavski dolini imenujejo čisto napačno vrsto trte zeleniko, pravo zeleniko pa, katere je tem izginljivo malo, marvin — kaže, da je ta vrsta prav žlahtnega plemenitega izvira. Njen list je skoraj popolnoma podoben onemu najžlahtnejše nemške trte, takozvanega kralja nemških trt, renskega rizlinga. Podoben je tudi še precej njen mlad les, podobne so mladike zelenike onim renskega rizlinga, dasi še veliko manj kakor pa list. Podoben je tudi duh

zeleniškega vina, onemu renskega rizlinga. Kakor ima namreč vino renskega rizlinga nek poseben značilen fin duh — vonjavo — kateremu cvetlica, ali nemški Blume, francoski bouquet pravimo, tako ima tudi vino zelenike nek poseben označilen fin duh cvetlice, to že celo, ako grozdje prav dobro dozori. Vino diši odločno fino, tudi če grozdje le bolj slabo dozori. Tako zvane plemenite gnjilobe (Edelfäule) kakoršna je pri renskem rizlingu neobhodno potrebna, da njegovo vino prav dobro diši, pri zeleniki niti treba ni. Dolenjska zelenika spada torej odločno v najvišji razred grozdja za napravo finega vina, v razred takozvanih vrst za napravo vin s cvetlico. Zelenika je po vsem tem skoraj brez dvoma vrsta, katera je sam Bog ve kedaj in kje, vsled križanja renskega rizlinga, s kako domačo vrsto ob času cvetenja na Dolenjskem nastala, ter se potem po Dolenjskem naprej širila. Skoraj z gotovostjo bi se zamoglo domnevati, da je nastala zelenika vsled križanja ob času cvetenja in poznejšega samosetja v kakem nekdanjem samostanskem vinogradu, bodi si v Kostanjevici, ali v Tržiški gori v Novem mestu, ali v Zatični.

Od družih, osobito nemških vrst grozdja, katere dajejo vino s cvetlico, odlikuje se pa dolenjska zelenika kaj bistveno v tem, da rode prve le bolj malo in majhnega grozdja, mej tem ko rodi zelenika prav dosti

in velikega grozdja. Zelenika spada ravno mej jako bogato rodeče vrste, in v njej imamo torej vrsto, v kateri je dobrota pridelka kaj ugodna in z obilnostjo združena. Z ozirom na dandanašnje trtorejske razmere, prouzročene po trtni uši, imamo toraj v zeleniki pač uzorno trto.

Daljna, kaj velika dobra lastnost zelenike, osobito za dolenske podnebne razmere je ta, da je ona proti zimskemu mrazu pač najmanj občutljiva. Vsem drugim vrstam pozebejo v zimskem času očesa poprej kakor zeleniki.

Jedina slaba lastnost zelenike je ta, da ona svoje grozdje najpoznejši dozori. Pa tudi tej slabi lastnosti se zamoremo dandanes takorekoč nehoti izogniti, in sicer ravno s cepljenjem na ameriške podloge. Istina je namreč, da zelenika, cepljena na ameriško podlogo, v jedni in

isti legi, v istem svetu grozdje dobrih 14 dnij prej dozori, kakor pa na lastni korenini.

Ne zavržimo torej zelenike, marveč cepimo jo na ameriške podloge, sadimo jo pa v najboljše, najfinejše lege naših vinogradov. Izogibljimo se pa pri tem takozvane srobotinke. Srobotinka je vrsta zelenike, katera leto za letom kaj rada iz tal iz zemlje kaj dolge pa tanjke srobotu podobne mladike poganja — od tod njeno ime — katera ima list v pet delov razdeljen, in ne le v tri, in katera le izvanredno, v prav dobrih letinah, ali pa v prav dobro pognojenem svetu dobro rodi, sicer pa malo ali nič.

Dobra zelenika je tista, katera ne poganja iz tal, in katera ima list le v tri, ne pa v pet delov razdeljen. Vipavci naj bi nikar ne opustili s zeleniko poskusiti.

Prihodnja številka „RODOLJUBA“ izide dne 4. aprila 1896.

Tržne cene v Ljubljani

18. marca t. l.

	gl.	kr.		gl.	kr.
Pšenica, hktl.	8	—	Špeh povojen, kgr.	—	66
Rež,	7	20	Surovo maslo, "	—	80
Ječmen,	6	50	Jajce, jedno	—	2
Oves,	6	80	Mleko, liter	—	10
Ajda,	7	50	Goveje meso, kgr.	—	64
Proso,	6	50	Telečje	—	64
Koruzna,	5	50	Svinjsko	—	60
Krompir,	2	60	Koštrunovo	—	40
Leča,	10	—	Pišanec	—	70
Grah,	10	—	Golob	—	20
Fizol,	11	—	Seno, 100 kilo	—	232
Maslo, kgr.	—	90	Slama,	—	70
Mast,	—	70	Drva, trda, 4 metr.	—	650
Špeh svež	—	64	" mehka, 4 "	—	480

Ozira vreden zaslužek

posebne vrste in dolgotrajnosti ponudi se v vsakej fari razumljivim, krepostnim in spoštovanim osebam.

Pismena vprašanja pod „9132“, Gradec, poste restante. (5—3)

Peregrin Kajzelj

Stari trg št. 13 (2—6)

priporočam slavnemu občinstvu in prečastiti duhovščini svojo bogato zalogo

lestencev, oljnatih podob, zrcal,

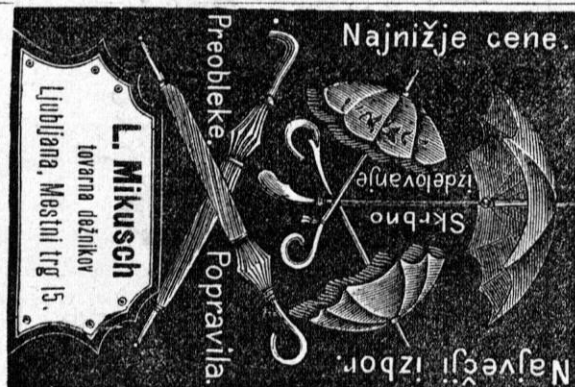
kakor tudi vse v njegovo stroko spadajoče predmete na pr. stekleno, porcelanasto belo in rujavo prsteno blago, raznovrstne svetilnice viseče in stoječe,

Hermanove bliskovne svetilnice in prave kroglaste cilindre „Patent Marian“, katere imam samo jaz v zalogi za Kranjsko.

Prevezemam tudi vsa steklarska dela pri stavbah ter jamčim za solidno in točno postrežbo.

Loterijske srečke.

Dunaj, dné 7. marca: 1, 75, 6, 72, 4.

Dobiva se najceneje v podpisani lekarni, ako se naroča po pošti.

TRADEMARK.

SCHUTZMARKE

Najboljše kakovosti, blagodejen, oživljajoč, krepien in zlasti sredstvo za vzbujanje teka je

Marijateljki likêr

1 steklenica 20 kr., 6 steklenic 1 gld.
3 ducate steklenic 4 gld. 80 kr.

Nadalje za želodec:

Kapljice za želodec. — Steklenica 20 kr., 6 steklenic 1 gld. 3 tuct. 4 gld. 80 kr.

Odvajalne ali čistilne kroglice čistijo želodec pri zabasanji, skazenem želodci. — Škatulja 21 kr., jeden zavojček s 6 škatuljami velja 1 gld. 5 kr.

Za prsa:

Zeliščni sok ali prsni sirop za odraslene in otroke; raztvarja sliz in lajša bolečine, n. pr. pri kašlju. — Steklenica 56 kr., 6 steklenic 2 gld. 50 kr.

Za trganje:

Protinski ovet (Gichtgeist) lajša in peganja bolečine v krizu, nogah in rokah. — Steklenica 50 kr., 6 steklenic 2 gld. 25 kr.

Vsa ta našeta in vsa druga zdravilna sredstva se dobivajo v

lekarni

Ubalda pl. Trnkóczy-ja

v Ljubljani zraven rotovža

in se vsak dan s prvo pošto razpošiljajo. (1—6)

Kathreiner
KNEIPP^{ova} SLADNO KAVO

Se dobi povsod - ½ Kile za 25 kr.

Kaj je
Kathreiner

Kneippova sladna kava?

To je zdrava hišna in družinska pijača, ki se izdeluje v Kathreinerjevih tovarnah ter ima podoben okus kakor prava bobova kava. Poleg drugih prednostnij se ta sladna kava že potem okusu odlikuje pred drugimi takimi izdelki.

Kathreinerjeva kava je najokusnejša, najzdravejša in najcenejša primes k bobovi kavi. Ona je čisto prirodni plod v celih zrnih in se rabi z velikim pridom namesto cikorije in drugih zmletih tvarin, ki se h' kavi mešajo, o katerih se pa kupec ne more prepričati, iz česa da so; uradne preiskave so pa dokazale, da

so taki kavini nadomestki dostikrat z raznimi pritiklinami popačeni. Iz začetka se vzame ena tretjina Kathreinerjeve in dve tretjini prave kave; pozneje pa vsake polovico.

Tako postane kava veliko bolj zdrava in tudi mnogo cenejša. Kathreinerjevo kavo priporočajo najimenitnejši zdravniki, vsaki dan je bolj obrajtana kot zdrava redilna pijača v javnih zavodih, kakor tudi v stotisočerih družinah. Dobra je pa tudi »čista«, to je, brez primesi bobove kave, ker je zdrava, lahko prebavljiva, redilna in ob enem okusna jed.

Vsaka vestna gospodinja in mati, vsak prijatelj kave, ako mu je mar za lastno zdravje, naj rabi odslej Kathreiner-Kneippovo sladno kavo.

Le na to naj vsak pazi, da ne bo goljufan s kakim ničvrednim ponarejenim izdelkom, zato naj jemlje le izvirne bele zavoje z varnostno znamko, kakor se tu na strani vidi, ter z imenom:

Kathreiner!

Pozor! Bodite previdni in ne pustite se prekaniti. Pristna „Kathreinerjeva kava“ ima vedno enake, bele zavoje in se nikdar ne prodaja odkrita in na vago.

